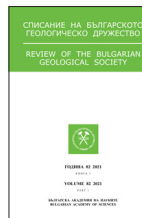

СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ГЕОЛОГИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО,
год. 82, кн. 1, 2021, с. 99–100

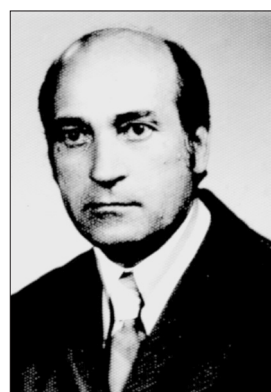
REVIEW OF THE BULGARIAN GEOLOGICAL SOCIETY,
vol. 82, part 1, 2021, p. 99–100

In memoriam

Професор д-р Иван Маринов Иванов (22.04.1934–29.10.2020)

На 29 октомври 2020 г., след кратко боледуване почина един от видните представители на геохимичната наука в България. Иван Иванов е роден в с. Долна Бешовица, Врачанско. След завършване на гимназиалното си образование във Враца, той е приет за студент в Московския геолого-проучвателен институт (МГРИ), където се дипломира през 1957 г. със специалност инж. геолог-геохимик. След завръщането си в България постъпва на работа в Софийската геолого-проучвателна бригада към Управлението за геоложки проучвания като инж. геолог-геохимик на обект Лакатник, а през 1960 г. е назначен за геолог-специалист в Геологическия институт при БАН. На следващата година, след успешни приемни изпити, е вече младши научен сътрудник в току-що образуваната секция „Геохимия“ на базата на геохимичната, по същество химична лаборатория, ръководена от проф. д-р Елен Алексиев. В тази секция протича научно-изследователската дейност на младия геохимик, който е първият назначен младши н. с. геолог-геохимик в новото академично звено. През 1964 г. И. Иванов има шанса да специализира в Москва при К. А. Власов, един от групата на големите учени, начело с Вернадски, Ферсман, Гинзбург, Сауков и др., създатели на световноизвестната руска геохимична школа. През първата година на новото поприще И. Иванов полага много усилия, умения и изобретателност, заедно с ръководителя на техническата работилница на института инж. Вл. Евстатиев, за организирането и окомплектоването на няколко лабораторни звена с машини, апаратура и прибори, необходими за първичната обработка на скални проби и минерали, обекти на геоложки изследвания. Една част от машинното оборудване (челюстна трошачка, валцови и топкови мелници) е получена безвъзмездно от подразделения на Управлението за геоложки проучвания, друга част (електромагнитни сепаратори, концентрационна маса, флотационни клетки, прибори за сепариране на минерали с тежки течности и др.) са конструирани и изработени в техническата работилница под ръководството на двамата инженери. Едно от фундаменталните направления, по които се работи в секция „Геохимия“ е „Геохимия на редките и разсеяни елементи в нашите скални формации“. Научната тематика, по която работи Иван Иванов, е свързана с изследване на съдържанието, разпределението и поведението на редките и разсеяни елементи в гранитните пегматити, „несъмнено едни от

най-своеобразните, най-противоречивите, най-сложните и затова най-интересните образувания сред скалите“ (Ф. Хейс). През 1968 г. И. Иванов защитава кандидатска дисертация на тема „Вътрешен строеж, минералогия и геохимия на пегматитите в района на Копривщица и Стрелча, Средна гора“ и е избран за ст. н. с. II ст. През 1985 г. защитава докторска дисертация на тема „Гранитните пегматити в България“ и през 1989 г. е избран за ст. н. с. I ст. (професор). Дългогодишните сравнителни изследвания на пегматитите сред т. нар. „южнобългарски гранити“ в Средногорието и Родопския масив, както и наблюденията на аналогични жилни образувания в Чехословакия, Южна Норвегия, Украйна, Карелия, Северното Беломорие, Хибините, Уралските планини (истинска съкровищница на скъпоценни пегматитови минерали), дават възможност на И. Иванов да предложи оригинална генетична класификация, свидетелство за динамиката на пегматитовия процес, отразена в отделна глава в монографичния му труд „Гранитните пегматити в България“, издаден през 1991 г. от Издателството на БАН. В монографията е използван нов енергетичен подход за характеризиране на съдържанието и преразпределението на редките и разсеяни елементи в пегматитите, в зависимост от условията на тяхното образувание. Много подробно е разгледано съдържанието и геохимичните отнасяния на характерните за пегматитовия процес елементи: литий, рубидий, германий, берилий, ниобий,

тантал, хафний, както и типологичната двойка барий-стронций, чието поведение позволява да се направят значими изводи, както за пегматитите, така и за породилите ги гранитоиди. Добрият геохимик трябва да бъде и добър минералог. В дисертацията са описани 92 минерални вида и разновидности, сред които са доказани 12 нови за България минерала, някои от които много редки в природата: самарскит, танталоколумбит, уранмикролит, евксенит, уранинит, циртолит, гаанит, бертрандит, мораесит, бавенит, чърчит, рабдофан. Тези минерали са обект на отделни, насочени изследвания в някои от близо 60-те научни статии, публикувани в минераложки и геохимични списания. Иван Иванов, като ръководител на секция „Геохимия“ от 1987 до 1992 г., продължава политиката на проф. Е. Алексиев, насочена към кадровото и тематичното развитие на секцията, за обновяване и усъвършенстване на лабораторната ѝ база, за разширяване на връзките със сродни научни звена в чужбина. Той беше търсен експерт-геохимик, ръководител

на множество геоложки проекти у нас, участваше активно в европейски проекти по линията на международното сътрудничество. Разпознаваема фигура в „гилдията на пегматитчиците“, Иван Иванов имаше много колеги и приятели в Русия (Н. А. Солодов, Г. Г. Родионов, Б. М. Шмакин, Л. Н. Росовский, В. Е. Загорский), Чехословакия (Ф. Чех, И. Станек), Канада (П. Черни), Германия (П. Юбел) и други, с които обменяха новости от „света на пегматитите“. Високият професионализъм на И. Иванов, съчетан с коректност в отношенията му с колегите, умението му да изслушва мнението и аргументите на другите, да обяснява без да се налага, печелеше уважението на всички, които работеха с него, които се учиха от него. За колегите в Института, за геолозите, с които ходеше в командировка из планините на България, за приятелите, той беше Иванич (Иванича), така го наричаха и така свойски и уважително говореха с него и за него. Сега Иванича не е вече сред нас, но споменът за него е жив.

В. Арnaudов